СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 32. Джерзи Ситі, Н. Дж., середа, 7 лютого, 1934 — VOL. XLII. No. 32. Jersey City, N. J., Wednesday, February 7, 1934. THREE CENTS.

УРЯД ОСТЕРІГАЄ БАНКИ

ВАШИНГТОН. — Джесі Джонс, голова Реконструкційної Фінансової Корпорації, видав осторогу банкам, щоби вони облекшили видання кредитів, бо в противнім разі уряд буде примушений занятися фінансуванням приватних підприємств.

Цю осторогу виголосив Джонс на зборах Нюйорського Стейтового Союза Банкирів.

Уряд почав списувати власників більших припасів срібла. Це вказує на намір уряду обняти срібло новими заходами щодо монетарної системи.

СЕНАТ ЗБИРАЄТЬСЯ КАРАТИ НЕПОСЛУШНИХ СВІДКІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенат візвав на переслухання в справі контрактів на перевіз почти повітрям Вилієма Мек Крекена, бувшого заступника секретаря торговлі; Л. Г. Бритине, віцепрезидента підприємства „Нортвест Ейрвейс"; Гариса Генсшу, президента підприємства "Трансконтинентал енд Вестерн Ейр Тренспорт", та його секретаря, Гилберта Гивина.

Вони мають зявитися перед сенатом у пятницю та „подати причину, чому вони, не мають бути покарані за погорду для сенату, якої вони допустилися, не повинуючися приказам сенату показати документи, коли цього домагався сенатський комітет".

СУД ВИКИДАЄ 9,000 ТРУНКОВИХ СПРАВ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд Злучених Держав постановив викинути з суду всі справи за нарушення прогибіційного закона.

Кажуть, що цих справ є 9,000 до 13,000.

Секретар судівництва має тепер ще вирішити питання, що зробити з людьми, які тепер відсиджують кару за нарушення вже знесеного прогибіційного закона.

СТРАЙКУЮЧІ ШОФЕРИ ТАКСІВОК ВІДКИДАЮТЬ ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Страйкуючі шофери таксівок відкинули плян полагодження страйку, вироблений під натиском міського мейора Ля Ґвардії, а замісць цього зажадали від підприємців приняття нових умов. Цих умов ще не виявлено, але вони певно обнимають признання юнії, приняття назад до роботи всіх страйкарів та ґарантію мінімальної заплати.

Мейор Ля Ґвардія, почувши про відкинення пропонованої ним полагоди, остеріг страйкарів перед насильствами та заповів, що він змагатиме до встановлення урядом кодексу для таксівок.

Страйкарі пробували зацікавити своїм страйком візників "босів" на 5-тій Евені, але на збори цих шоферів зявилося дуже мале число шоферів. У кількох місцях у місті трапилися побої страйколомських шоферів страйкарами.

ЗАВОРУШЕННЯ ЧЕРЕЗ СТРАЙК ГОТЕЛЕВОЇ СЛУЖБИ.

НЮ ЙОРК. — Перед готелем Волдорф-Асторія прийшло до поважного забурення, коли поліція пробувала розігнати яку тисячку готелевої служби, що зібралася там на масове пікетування.

Поліції, котрої була повна сотка, вдалося розігнати пікети тільки по довгій бійці з ними. Жінки і діти страйкарів помагали страйкарям. Одна жінка вкусила одного „копа" в палець. Було кількоро ранених. Арештовано двох страйкарів.

Страйкарі вибили вікна в „Касіно де Парі", коли гості почали кидати на пікети фляшками.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ОБЕЗПЕЧЕННЯ РОБІТ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Вагнер з Ню Йорку вніс у сенаті проект закона, який радить стейтам заводити в себе обезпечення робіт. Подібний законопроект вніс у палаті послів конгресмен Луис з Меріленду.

Соціялістична партія видала про цей проект заяву, в котрій критикує проект як фальшивий крок у доброму напрямі.

ТРЕБА ВВАЖАТИ, ЩО ЇСТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — У місцевому Зольогічному Городі погиб передчасною смертю морський лев, званий Мей Вест. Ветеринарі звіринця були немало здивовані цею смертю, бо не бачили в пацієнті признак банування за північними краями, від якого звірята часто гинуть у звіринцях.

Посмертні оглядини переконали ветеринарів, що причиною смерти морського льва була невідповідна пожива. В його шлунку знайдено багато каміння та металевих ґудзиків. Видно, морський лев ловив у рот усе, що публика йому кидала, та ковтав, не думаючи багато, чи воно дасться стравити.

ГРІШ ЗРАДИВ УБИВНИКА.

РІВЕРГЕД (Лонг Айленд). — Велика лава присяжних суддів рішила поставити на суд за вбивство 28-літнього Михайла Ґаля. Йому закидують убивство Антона Замбера, власника пивного городу. Начальник поліції зізнав, що при ревізії в Михайла Ґаля знайдено срібну півдолярову монету, яку уряд вибив у 1893 році на памятку Колюмбійської виставки в Шікаґо, а син убитого зізнав, що Замбер таку саме монету усе носив при собі.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ В ЕВРОПІ.

На обіді, влаштованім Товариством Заграничної Політики в Ню Йорку, виступали бесідниками: Карлтон Гейз, професор Колюмбійського університету; Годелстон, кореспондент „Кріщен Саєнс Монітор"; Арнолд Вулферс та Дороті Томпсон, европейська кореспондентка американських газет, і всі ці бесідники годилися в тому, що Европа стоїть перед найстрашнішою війною своєї історії.

СВЯЩЕНИК ЗАМЕРЗ У ДОРОЗІ.

Православний парох у Старих Бросківцях (Буковина) замерз перед Різдвом, їдучи зі Сторожинця до своєї парохії. Він застряг у снігових і не міг видобутися.

САМОГУБСТВО МІЛІОНЕРА.

В Ґалаці повісився міліонер Ховкрі Кесоглов, що займався вивозною торговлею дерева. Це молодий, бо тільки 48-літній, високо поважний купець, що ще кілька років тому унаслідив до свого маєтку багато міліонів левів від свого батька. Розслідя за причиною самогубства викрили, що Кесоглов попав останніми часами в невиплатність.

ЗАВОРУШЕННЯ В ОДЕСІ.

Кишинівський „Експрес" повідомляє, що в Одесі вибухли внаслідок недостачі харчів поважні заворушення. Кілька днів тому сотки мешканців Одеси, зібравшись коло державних харчевих складів, виломили двері й розхопили все, що там було. Ск оповідає один утікач, Григорій, що втік з Одеси до Кишинева, проти юрби візвано відділи червоноармійців, які стріляли до голодних. Кажуть, що багацько погибло на місці. Деякі відділи відмовили послуху і, вийшовши з міста, потаборилися недалеко Одеси. Цей табор повстанців розбила артилерія.

ВИБУХ ГАЗУ В КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ.

В копальні вугля під Осеком, у Чехословаччині, наступив вибух газу, що засипав шиб, у якому працювали кількадесять гірників. — Досі добуто зпід румовищ шість трупів. Сто тридцять вуглекопів знаходяться ще відтяті від світа, засипані вуглям і камінням. Не відомо, чи вдасться видобути їх живими, бо підземні копальні наповнені трійливими газами. Щойно пізним вечором удалося урухомити вентилятори.

На місце катастрофи прибули міністри внутрішніх справ і публичних робіт. Негайно розпочате слідство не виявило досі причини катастрофи. Здогадуються, що катастрофа наступила з приводу вибуху динаміту.

МОСКВОФІЛИ МІЖ СОБОЮ.

25. і 26. грудня м. р. відбулись у Львові зїзди москвофільських товариств Качковського і Руской Селянской Орґанізації. Зїзди були дуже слабі, а хоч були на них дві групи — прихильників комісаря Народного Дому Бачинського і опозиції до нього, до нових виділів згаданих установ ніхто з прихильників Бачинського, що довів до руїни Народний Дім у Львові, не ввійшов. Зате ввійшли люди, що є за обєднанням з Українцями.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

УКРАЇНЦІ В ЮГОСЛАВІЇ.

В Югославії жиє споре число Українців. Є це почасти еміґранти, а в найбільшій часті це виселенці з Галичини, що живуть у Боснії, Герцеговині та Славонії. По більшій части живуть вони без рідної школи й без рідної церкви. Обєднує цих Українців і веде культурно-просвітну роботу тов. „Просвіта" в Загребі. Не маючи матеріяльних засобів, щоби спровадити книжки й газети з краю, звертається загребська „Просвіта" з закликом до українського громадянства слати пожертви в букварях, читанках і газетах на адресу:

UKRAJINSKO DRUSTVO „PROSVITETE", ZAHREB, DALMATINSKA 16.-III., JUGOSLAVIA.

ЗА МЕЖУ Й ЗА ДІВЧИНУ ОДИН УБИТИЙ І ДВА ТЯЖКО РАНЕНІ.

У Кучурові Великім (Буковина) і в селі Валя Козминулуй (Румунія) прийшло до бійки на ножі, що коштувало життя одному чоловікови, а два парубки в тяжкому стані в шпиталі.

Георгій Гренчак і Антон Василашко жили вже давно в незгоді. Сварка пішла за межу. Один з них клав пліт і посунув межу. В неділю вертався Георгій Гренчак з коршми. На дорозі напав на нього Антон Василашко. Гренчак ранив Василашка в руку, а той устромив ніж Гренчакови в груди й черево. За пів години віддав Гренчак Богови духа. Василашка арештовано і віддавлено до суду.

Через дівчину пішла сварка на танці в Валя Козминулуй. Два табори парубків стали проти себе. Ледви старі розборонили їх. Та за братами Николаєм і Георгієм Загарюком узяли кілька парубків з противної партії, наздігнали їх і ножами поранили так тяжко, що їх відставлено до шпиталю в тяжкому стані. Напасників арештовано.

ГОСТИННА ПОРТУҐАЛІЯ.

Англійські часописи повідомляють, що портуґальський уряд задумує отворити в Анґолії, своїй західньо-африканській кольонії, терени під кольонізацію Жидів, примушених покидати Німеччину.

ПОВИТУХА ЗАБУЛА НОЖИЦІ.

В селі Янові, ленчицького повіту, трапився трагічний випадок. Марія Фрос, 28-літня селянка, занедужала тяжко після злогів, при яких помагала їй місцева повитуха. Коли ж хора дістала сильної горячки й нарешті померла, лікарська секція ствердила, що селянка вмерла через ножиці, які забула в її лоні сільська повитуха.

УКРАЇНСЬКІ КАТЕДРИ У ВАРШАВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.

Міністер освіти Єнджеєвич підписав розпорядок про ліквідацію катедри теольоґії моральної у львівському університеті з днем 1. січня ц. р. та про утворення на ґуманістичному виділі варшавського університету катедр української історії та мовознавства. Рівночасно на математично-природописному виділі варшавського університету утворено четверту катедру математики, а на львівському — катедру християнської фільософії.

БОРОТЬБА ЗІ СТАРІСТЮ.

В останніх часах змалів трохи шум з операціями відмолодження проф. Штайнаха й Воронова. Та наукові досліди в боротьбі зі старістю не устали. Останніми часами звернули на себе увагу спроби проф. Лебединського в Ризі, які він робив зпочатку на звірятах, а тепер і на людях. Ціла операція проф. Лебидинського триває всього 1—2 минути і без болів. Він голкою проколює насінні железі й встрикує гормони, що відмолоджують. Спроби, зроблені на старому псові й биковi, вдалися знаменито. Тепер перевів він операцію у 20 чоловіків у віці від 60—70 літ. Треба вичекати успіхів.

НАШКІРОК ОВОЧІВ ЯК ОХОРОНА ПРОТИ ТЕПЛА.

Теперішні фотографічні апарати, якими можна фотографувати проміні тепла, показують, що коли сонце світить на овочі, то від нашкірка овочів відбиваються горячі проміні. І так нашкірок овоча охороняє овоч від надто великого тепла, яке могло би пошкодити йому. Соняшні проміні вдаряють у нашкірок овоча, і так відбиваються від нього, як горох від стіни. Також зелені листки та ріжнобарвні пелюстки цвіту показуються червоними, коли їх відфотографувати такими апаратами, що фотографують проміні тепла. Значить, що й листочки та пелюстки цвіту мають у собі ту властивість, що відсвітлюють назад горяче сонячне проміння і в той спосіб охороняються. Коли ж сфотографувати сухий або зів'ялий листок, то він показується чорним, себто він уже не має сили відсвітлювати назад горяч сонця.

ВИПИВ 5 ФЛЯШОК ГОРІВКИ.

На стації Лодзь-Каліска, знайшли в особовім потязі, що прийшов із Ґдині, мертвецки пяного еміґранта з Америки, а біля нього пять фляшок, випорожнених з горівки. Його перевезли до шпиталю, де незабаром він прийшов до свідомости. Оповів, що як приїхав на польську територію, то забажав собі горівки, якої в Америці не міг дістати, і так випив аж пять фляшок.

ЛОВИ НА ПРОШАКІВ.

У Варшаві почалися лови на прошаків, яких відставляють до дотичного городського суду й потягають їх до відповідальности за недозволене прошацтво й волокитство. В багатьох випадках кінчаться розправи засудженням прошаків на ціль примусової праці. У звязку з акцією уряду маси прошаків покидають негостинну столицю й перекрадаються на провінцію.

УВАЖАЄ СОВІТИ НАЙБІЛЬШИМ ПРИЯТЕЛЕМ ПОЛЬЩІ

ВАРШАВА (Польща). — Перед сенатським комітетом справ заграничних говорив полковник Бек, польський міністер справ заграничних, про свою подорож до Москви. Він заявив, що польський уряд кладе велику вагу на те, щоб теперішні сердечні відносини між Польщею і Совітами були далі задержані. Тому саме хоче він зложити совітському урядови офіціяльну візиту. Бек поставив виразно Совіти на першім місці, коли обговорював міжнародню ситуацію і приятелів Польщі. Далі згадав він за Німеччину і заявив, що Польща теж жиє в згоді з Гітлером, чого доказом є недавно заключений договір про ненапад. З Францією, річ ясна, не має Польща ніякого конфлікту, а з Великою Британією зговорюється щодо справи роззброєння. Та все те, як виходило зі звіту Бека, є маловажним у порівнанню з польською приязню з Совітами.

50-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ У. Н. ДОМУ В ЧЕРНІВЦЯХ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Буковинські Українці, а зглядно ті, що мешкають у Чернівцях, столиці Буковини, святкуватимуть небувалу річницю: 50 літ існування товариства „Український Народний Дім" у Чернівцях. Товариство зістало заложене в 1884 році й розрослось у поважну громадянську інституцію.

„СВІТЛО" ДЛЯ СЕЛЯН.

МУКАЧІВ (Закарпаття). — „Світло", освітно-господарський часопис, вступив у другий рік свого видавництва. Часопис виходить місячно, а призначений головно для наших селян. Є дуже цікаво редагований. „Світло" держиться засади: Не ридай, а здобувай. Не зневірюйся, а борись. Не оглядайся назад, а йди вперед. Світ здобувають відважні, завзяті й тверді. Адреса: Мукачів, вул. Коменського ч. 29, Підкарпатська Русь.

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА НА ЗАКАРПАТТІ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Там, де до світової війни не було ні одного українського часопису, себто на Закарпаттю, маємо тепер такі українські газети: Українське Слово, Учительський Голос, Свобода, Вперед, Світло, Підкарпатська Русь, Наш Рідний Край. Крім того в Празі виходить „Проблем", орґан української закарпатської молоді.

СЕЛЯНИ БЕРУТЬСЯ ДО АҐРАРНОЇ ПАРТІЇ.

УЖГОРОД. — „Українське Слово" передруковує письмо селян, вислане до аґрарної партії, в якім вони заявляють, що є членами партії, до якої вступили, бо вірили, що вона служить хліборобським інтересам. Тимчасом так не є. Селяни твердять, що їх у партії вважають за темну і несвідому своїх інтересів клясу, і тому провідники партії не числяться з інтересами селянства. Селяни звертаються теж проти москвофілів, котрі стоять на чолі партії, й закидують їм, що вони нарід денаціоналізують і служать чужим інтересам, а не інтересам свого народу. Селяни кінчать свою відозву зазивом до української інтеліґенції і свідомих селян аґрарної партії, щоби всюди і завжди висували на чоло орґанізації тільки свідомі одиниці.

ЗАКЛАДАЮТЬ „ПРЕСОВИЙ ФОНД".

УЖГОРОД. — Щоб наш нарід міг мати свою власну незалежну пресу, яка вірно служилаб інтересам свого народу, розпочало „Українське Слово" оголошувати в ґазеті постійну рубрику „Пресовий Фонд", де поміщується жертви, які складають Українці на піддержання своєї самостійної преси.

БЕРУТЬСЯ ДО БІЛОРУСИНІВ.

МОСКВА. — „Ізвестія" подають, що як Українська Академія Наук пішла на услугу українським націоналістам, так і Білоруська Академія Наук теж заповнилася білоруськими націоналістами, контрреволюціонерами. І там теж зачали віддаловати білоруську мову від російської, що Совіти вважають зрадою революції.

Та „Ізвестія" стверджують, що вже переведено чистку і вичищено Академію з „буржуазних" елементів.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ПОГАНСТВА.

БЕРЛІН. — У своїй боротьбі з жидівством наці поділились на ріжні табори, коли йде про справу релігії. Повстали ріжні напрями, які голосять, що Німцям треба вернутись до давних поганських часів, до культу сонця і світла, бо такий культ є „нордійський". Інші знову хочуть погодити християнство з давньою німецькою вірою.

ДРУКУЮТЬ БІЛЬШЕ ПАПЕРОВИХ ГРОШЕЙ.

МОСКВА. — Совіти оголосили звіт про скількість виданих паперових грошей та запас золота, зложений на покриття тих грошей. Від 1932 р. Совіти такого звіту не оголошували. Показується, що від того часу видано на 368,000,000 рублів більше ніж у 1932 р. Всього видано 6,861,000,000 рублів. На це мають Совіти 858,000,000 рублів покриття в золоті й чужинецькій валюті.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВАШИНҐТОН ПРО ВІЙНУ

Президент Рузвелт є тепер занятий головно справами економічної відбудови краю. Та з того не виходить, що адміністрація тільки мимоходом береться за розвязку інших справ; що вона стоїть осторонь від тих світових конфліктів, які назрівають. І у Вашинґтоні, як усюди по світі, говорять теж про війну. Може навіть більше, ніж деинде. Тільки про те все не згадується в ніяких урядових комунікатах. І тому ніхто не знає, яка є властива думку вашинґтонського уряду про війну, а саме ту, про яку сьогодні найбільше говорять, себто про війну між Японією і Совітами.

Та зате цілком явно пишуть про опінію американських військових знавців, які твердять з цілковитою рішучістю, що це тільки питання часу, коли прийде до війни між Японією і Росією. І покликуються на японського ґенерала Аракі, котрий теж твердить, що та війна неминуча. Аракі є того переконання, що всяка проволока щодо вибуху цеї війни виходить Японії тільки на шкоду Та його наслідник, новий воєнний японський міністер, є тої думки, що саме тепер ще передчасно для Японії виповідати війну. А це тому, що у Владивостоці є згромаджена велика совітська летунська сила; а що Владивосток віддалений усього 650 миль від Японії, то заходить небезпека, що в хвилі виповідження війни летунська совітська ескадра готова налетіти на японські промислові центри, як Токіо, Йокогама й Осака, і їх збомбардувати. Правда, летуни переплатили би такий напад смертю й ескадру можна би цілком вигубити, але це могло би прийти запізно, вже по збомбардуванню японських промислових центрів. Та на це відповідають інші, що московські летуни не матимуть добрих механіків, а інші будуть саботувати, і тому Совіти не зможуть заподіяти Японії в початках вибуху війни великої шкоди. А пізніше то вже Японці дадуть собі раду з совітською армією. Того вони не бояться. Але за рік чи пізніше готов закріпитися через хаос комунізм у Китаю. Совіти готові направити залізничий шлях на Сибірі й мати змогу довозити більше війська і харчів. А це погрішить ситуацію.

Так роздумують у Вашинґтоні військові круги і приходять до переконання, що як тільки Японія ввійде в якісь союзи з европейськими державами, вона зачне війну з Росією. І на те не прийдеться довго ждати. Зате вашинґтонська адміністрація держиться тої політики, що треба з боку Америки оминати все, що може таку війну спричинити чи приспішити.

О. Сновида.

СУМЕРК КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Цікаву еволюцію переходить російська партія комуністична. Ми давно вже чули й читали про розклад тої партії, але останні події внутрі цеї партії переходять все досі нами знане.

Останні розпорядження центральних установ совітських змагають не до чого іншого, тільки до повної **ліквідації якихбудь границь між апаратом партійним і апаратом урядовим.** До Політбюра Партії вплинув меморандум члена Ц. К., Кагановича, про реорганізацію партії, а тези того меморандума займають пильну увагу XVII-го їзду партії, який при кінці січня має зібратися в Москві.

Партія чимраз більше затрачує свій революційний характер. Гасла соціяльної світової революції — відступили зовсім на другий плян, партія переконалася, що світа їй не підбити; а з другої сторони побачила, що розклад власного, большевицького господарства йде великими кроками наперед. Отже партійний апарат треба пристосувати насамперед — в цілі поконання отого найважнішого тепер завдання совітської політики: не соціяльної революції в світі, а латання дір у большевицькій економіці. Отже переорганізація компартії йде в напрямку більш ригорозної централізації і ґієрархізації. Територіяльна засада — яка концентрувала діяльність партійних організацій в Ц. К. окремих „самостійних" республик совітських — скасована майже. Поділ органів партії переводиться тепер за потребами економічного (і поліційно-політичного) життя. На залізницях і в хліборобстві запроваджено нові „політодели", в промислі — „парторгі" (політичні організатори). Обидві організації не є залежні від місцевих партій — а від відповідних тіл при Ц. К. всеросійської компартії.

Ні „політотдели", ні „парторгі" не виходять з виборів, лише з номінації згори. Їх делеґує Ц. К. партії в Москві як фаховців: одних на залізниці і до МТС (машино-тракторних стацій), других — до фабрик. Це є властиво **урядовці державного центру.** Але — рівночасно входять до місцевих партійних груп, зводячи до зера ролю „самостійних" комуністичних партій республик, у тім числі і ролю КП(б) України. Разом з тим скінчила остаточно своє життя і „совітська демократія", бо на фабриках в селі — ані „фабричні комітети", ані сільські ради — не значать вже нічого в порівнанні з отими новими, насланими з Москви сталінськими „чиновниками". Щодо винагородження за працю, то й тут усе нормуватиметься, як у кождім урядництві, відповідно до засад ґієрархії, державного апарату партії.

Наскільки становище в Совітах є зле, свідчить та точка програми Кагановича, яка передбачає не тільки збільшення урядничої відповідальности, але й — редукцію, урядників і їх пенсій — до 15 процентів.

В звязку з цею реформою стоїть енергійна „чистка" партійних рядів (особливо на Україні), при чім видаляється з партії нераз до 35—40 процентів її членів. Хто є ті видалені? То власне ідеалісти, які ще мріють про соціяльну революцію, дослівно беруть до серця гасла комунізму і гадають, що вони ще живуть за Леніна. Тимчасом тепер елемент ідеалістичного настроєний — партії не потрібний, бо відмовилася вона давно від своїх ідеалів — світового соціяльного перевороту. Партії тепер потрібно добрих, слухняних урядовців, які помогли би батюшці Сталінови" скрутити в баранячий ріг України і вибити з народів СССР якнайбільше збіжа і гроша — царськими методами.

Щож дивного, що й „засади" Кагановича, які партійний конґрес напевно ухвалить — зближаються так до засад царського урядництва?...

Совіти зрезиґнували з того, щоби позискати для своїх ідей народи СССР; єдина їх амбіція — це утриматися проти ворожо наставленого до них населення при владі з помічю сили й насильства. Цьому і має служити новий апарат державний, що має заступити непотрібну партію...

На Україні ця „реформа" відібється передусім як така, яка зовсім знищить навіть мінімальні вливи автономії КП(б)України, а її саму перетворить у провінцію, що має ще менші права, як мала за царата всяка провінція в Росії.

ПРОФЕСОР СТАНИСЛАВ ҐРАБСЬКИЙ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ГАЛИЧИНІ

У катовицькій „Польонії" Корфантого з 24. грудня 1933. року велику статтю п. н. „Проблема національної політики у Малопольщі" помістив проф. Станислав Ґрабський. Від часів, коли він за 25 літ обіцював засимілювати всіх галицьких Українців, професор змінив неодин свій погляд про значіння і силу українства. Вже перше речення тої його останньої статті засадничо заперечує вартість асиміляційної концепції:

„Уявити собі, що чи то концесіями, чи погрозами і репресіями вдасться спонукати загал руської інтелігенції і народних руских мас (Ґрабський вживає термін „руські" і „український" всуміш, не роблячи між ними ріжниці), які мають свідомість своєї національної окремішности, щоб вони вireклися думки про державну самостійність — це омана, яка не має ніякої реальної підстави".

Про „німецький винахід" Українців він каже:

„Часто повторюване у нашій пресі пересвідчення, що руский нарід не має свідомости своєї національної окремішности і що український рух є штучною агітацією, яку витворили та підтримують Німці, — це нині фраза, якій заперечують підставові факти щоденного життя".

Він оповідає, як то поступово зростали українські політичні амбіції й вимоги і як „після 1907. року постійно зростала перевага Українців над старорусинами". А вже цілком як „єресь" звучить виклад про соціольогічно-історичний звязок українського національного руху з такимиж рухами інших народів:

„Український націоналізм є витвором історичної течії, яка обхопила в XIX. стол. цілу Европу, яка дала самостійність Греції, Румунії, Болгарії, Сербії, Бельгії, Італії, зєдинила Німеччину, відродила чеську й хорватську цивілізацію, відділила від Швеції Норвеґію, зродила литовський рух, латиський, естонський. Арґумент, що український рух штучний, бо ніколи не було української держави, не витримує поважної критики. Бо також не було латиської й естонської держави та поправді не було ранше ніколи й італійської держави".

Щодо „німецької інтриги", то Ґрабський допускає лише, що Німці „допомогли" Українцям до зриву в 1918. році, але рішальним є факт, що

„народні маси піднеслися з власної волі, щоби здобути для Східньої Галичини незалежність."

Ґрабський протиставляє санаційній національній політиці ту політику, яку він провадив. Це він — мовляв — замінив 1,800 українських шкіл на утраквістичні та скасував двомовні написи — а не викликало це ніяких українських демонстрацій. Щойно від часів „виразного фаворитування українських діячів" (?!) від 1925. року зростав український націоналізм.

„Нині українська інтелігенція має значно більший авторитет і послух серед руского народу, ніж польська інтелігенція серед народу польського".

Кепкує собі теж Ґрабський зі „штабу молодих дмовщиків", серед яких панує омана віра, що польське правління у Галичині може трівко спиратися на національний байдужності мас руского народу.

Зі свого боку Ґрабський виступає проти репресій та осуджує „пацифікацію". Він радить лише старатися асимілювати прикордонну полосу (Тернопільщина, Волинь) через втягнення до римо-католицизму дітей з мішаного подружа, а найкращим засобом до цього уважає будування в кожному селі костела та „ширення польської цивілізації".

„Начальна проблема будучини Східньої Галичини, це проблема, як втягати до польської цивілізації населення навіть недавнього (найвище з третього покоління) мішаного польсько-українського походження".

Ґрабський розводить свою програму, якої головною точкою є національний катастер, який запевнив би Полякам більшість у всьому громадському життю та одночасно „зменшив би полосу національної боротьби".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

І В МУЗИЦІ Є ДВА ПОГЛЯДИ.

Відомий музик Волтер Демрош радить публично зварити всіх „крунерів" в олію.

Демрош описує „крунера" як чоловіка, котрий думає, що він співає. Тільки думає. Його можна пізнати по тім, що видає з себе ряд тонів притишеним голосом, а потім підносить голос високо без перера (портаменто). Слова його співу це звичайно банальна або вульґарна вулична балачка на застарілі теми.

„Коротко кажучи", каже Демрош, „його спів звучить як любовний мявкіт кота на плоті за хатою".

Коли Демрош хоче зварити в олію всіх „крунерів" та добре їх описує, щоби припадково котрий з них не оминув кітла, американська публика коронує „крунера" як справжнього героя.

САМООБОРОНА?

„Джуїш Дейлі Болетин", жидівський денник англійською мовою, подає в числі з 4. лютого 1934 р. спеціяльну кореспонденцію з Сиракюз, Ню Йорк, під наголовком: **„Шварцбарт звоурушує сиракюську публику описом погромів".**

Пише „Болетин", що Шварцбарт, „убивник українського погромницького лідера, Симона Петлюри", стягнув велику масу народу на своє віче. Діти витали його як одного з жидівських героїв. Шварцбарт малював страшні сцени з 1920 року, „підчас брутальних українських погромів". Він закликав Жидів до самооборони.

Самооборона — гарна річ, але чи називати головного отамана Симону Петлюру „лідером українських погромів" це самооборона? Що такі виступи Шварцбарта проти лідера української визвольної боротьби викликують певну реакцію серед Жидів, — звичайна річ. Але чи тільки серед Жидів? А яка буде ця реакція серед Українців? Чи думають коли про це лідери жидівської „самооборони"? Чи й іншим народам не прислугує право до самооборони проти такої „самооборони"?

ЖИДИ І ЇХ КЛОПОТИ.

Те саме число названого вище часопису розпravляється зі статею нюйорського церковника, Джосефа Ернеста Мекафі, в журналі „Кріщен Сентюрі" під наголовком „Жидівська солідарність в Америці".

Мекафі сказав між іншим: „Я маю багато приятелів й знайомих між Жидами, одначе я не знайшов ще ні одного Жида, який був би готов признати, що Жид самий відповідає частинно за нещасливі суспільні сутічки й непорозуміння, які повторялися через цілу історію людства, а від яких і наше (американське) громадянство не є вільне".

ХТО ВЕДЕ АНТИСЕМІТСЬКУ КАМПАНІЮ.

Як подає „Джуїш Дейлі Болетин", ґенерал граф Бермонд Авалов, провідник московських білоґвардійців у Парижі, які ширять націстичні ідеї серед Росіян, це уроджений Жид, якому на імя просто Бермонд.

Видно, що багато Жидів працюють над тим, щоби розярювати людей проти Жидів: Бермонд це робить по своєму, Шварцбарт по свому.

Неприємно.

— Як вам подобається, пані Каламарук, ваше нове мешкання?

— Дуже добре, лише хіба те, що в сусідстві мешкає якесь молоде подружє й усе сваряться.

— О, то не дуже приємно!

— Розуміється, та найгірше, що вони Шведи, тому я ні словечка не розумію з їх суперечки.

К. Макушин.

БЕЗРОБІТТЯ В ПЕКЛІ.

(Небилиця).

(6)

— Горівка має пребагато шляхотних прикмет: лагодить болі, підбадьорює темперамент, розрухує ліниву північну кров. Пригадує криштал жерельної води. Мабуть тому невинні Українці так її люблять. Тут більше зими, як літа; більше леду як сонця. А горівка, то розтоплений лід. Кождий народ пе щось таке. Італієць і Француз пе розплавлене на вино сонце, Українець розплавлений на горівку лід. Тому то Українець в життю так ховзається як на лижвах; тому так часто паде, бо йому ховзко. Сумовитість Українця така горяча, що мусить студити її горівкою; сумовитість інших народів зимна, тож підживають її вином.

— Він вже верзе по пяному! — погадав Жадлович і слухав далі, бо мав час і до кабарету зайшов не на те, щоби вчути щось мудре.

— Українці, хоч мають свій власний напиток, горівку, переівщають кожну іншу націю тим, що випють напитки всіх інших націй. В питтю український нарід має ґеніяльні спосібности. Коли би еспанський хлоп випив фляшку чистої, вмер би в муках. Українського хлопа се лиш заохотить до пива, вина, чи меду. То сильний нарід і охочий до пиття ще за Володимира Великого, бо „Руси веселіє єсть пити". Бо треба вміти пити. Розкіш дивитися, як Українець пе. Англієць пе як злодій: лицемірно, потайно, неґарно. Тому то я тим народом погорджую. Зате Француз пе преґарно. Німець препоґано. Німець розмоклий в пиві. Тому то Німці програли війну з Французами, розігрітими огнистим вином. Пиймо!

Директор вихилив склянočку горівки. Жадлович притулив до уст чарку коняку, поставив чарку назад на столі і сказав:

— Дякую! Сей коняк родом з пекла!

— З пекла? Не гадайте, що що родом з пекла, то лихе. Тільки жінки відтам усе лихі. Та я гадаю, що й пекло не хоче того, що в його імени годна вдіяти баба.

— Чи нема жінок, неначе з неба?

— Є, очевидно, що є. Се тоді, коли чорт перекинеться в ангела! Се один з найстарших і цілком буденних пекольних підступів... Ага! Моя жінка кланяється вам, бо вже відходить. Позвольте, що я піду до неї випросити собі відпустку і попрощаю її у вашім імени.

— Де ваше мешкання?

— Ось там за котарою двері до наших апартаментів. Там був склад непотрібного старого сміття. Тепер його репрезентує моя достойна подруга.

— Прошу їй поклонитися від мене!

— Спасибі. Се велика ласка для такої бестії...

— Пане! Як можна...

— Можна, можна! Єгиптяни мали святого крокодиля, Поляки підвавельського смока, я маю жінку... За хвилину буду назад.

Любий муж поштигулькав до коханої жінки.

Саля дихала тяжко парою фузлю, цигаретковото диму, людськими газами. Таких запахів не вижене й кількаднєве провітрування льокалю при відчинених всіх вікнах. В сали вже не було нікого. Лиш байдитообразний кельнер в куті при столику обчисляв прихід з нинішного торгу. Жадлович приказав йому принести ще пару фляшок, заплатив цілий рахунок і сказав:

— Вже можете відійти, бо пізно. Я лишуся тут з директором; він сам згасить світло і замкне буду.

Жадлович лишився сам. Спер голову на долонях, закривши ними очи, і мріяв. Пому неначе приснилося, що зпоза розтелепаної печі виховзся худий і зеленявий дух його вуйка. Приступив до стола і довгим худим пальцем порахував порожні і ще повні фляшки на столі. Зітхнув так важко, що аж фляшки задзвонили.

Жадлович підвів голову. Вуйкового духа вже не було. Від заслони, за якою були двері до апартаментів директора, Жадлович почув якісь придавлені крики і якісь удари.

— А то що?! — скрикнув Жадлович.

Коло нього при столику сидів директор. Жадлович не видів і не чув, щоби він прийшов, хоч дивився в сторону дверей.

— Я вже тут! — сказав директор.

— Як? Звідки ви тут взялися? — спитав стрівожений гість шепотом.

— Я зявився скоро і се певно дивує вас. Та якби ви були при моїй розмові з жінкою, то ви дивувались би, що я так пізно відтам вийшов... Пани мають ріжні химери і звички. Ви один з тих панів, тож не хочу дечого скривати і мушу спитати вас: чи ваш нонор позволить вам сидіти при одним столі з чоловіком, котрий перед хвилиною набрав по писку?

— Ви?

— Я волів би, щоби то був хто інший, та під рукою не було іншої жертви.

— Жінка? Та так гостро? Нащож ви казали їй пити рум?

— Без руму було би ще гірше. Рум відняв її сильним ногам свободу рухів, і сильним її рухам пружистість і розмах. Завдяки румови побиття було досить легке. Я потерпів більше на душі як на тілі.

— Бідні ви, пане директор.

— Ваше співчуття виливає на мою голову найчудовіші бальсами. Від сто міліонів літ не було мені так добре, як нині. Дякую вам з цілого серця. Я вічно живу в окруженню такої голоти, що одна година в товаристві чоловіка з таким ніжним поведенням, з чоловіком такого високого духа є для мене віком щастя.

— Пийте!

— Спасибі. І ся погань видається мені плином прединного смаку. Треба його троха підкріпити!

Директор підніс до уст склянку горівки. В хвили, коли її наближав до уст, сталося щось страшне. Його очи позеленіли, лице посіріло, зі склянки бухнув сильний і їдкий огонь. В сали згасли всі світла. Директор став його пити хапчиво і випив до дна.

Жадлович схопився з крісла. Його голова перемінилася в щітку, бо жах підніс його волосся. Хотів утікати.

— Що?... Що се було? — вигнкав.

— Дехто любить зимне, дехто горяче! — відповів директор голосом таким, наче би добував його із шлунка. — Що вас так здивувало?

— Хто ви, Боже! Хто ви? — крикнув Жадлович придавленим голосом.

— Чорт! Чорт, та хочу вам служити...

Жадлович вхопило щось за горло, душився. Чув, що очи вилазять йому на верх. Серце стало товктися, добиваючи до грудей так, як втікаючий з горючого дому добивається до дверей. Ноги згиналися під ним, наче би западався в багно. (Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

Свято Державности.

Хоч спізнено, але треба згадати за наше Листопадове Свято, щоби було записано, що й у нас за нього не забули.

Свято те, яке відбулося 26. листопада, розпочалося панахидою, яку відправив місцевий парох укр. прав. церкви. Могилу в церкві уладила тут роджена наша молодь. В церкві священик виголосив відповідну до хвилі проповідь, а вечером відбувся концерт у церковній галі.

Вступне слово виголосив гром. Т. Ковальський, в якім представив значіння святкування Листопадового Свята. Потім наступила вокальна частина концерту, яку виконав хор під орудою пароха. Хор вивязався зі свого завдання добре. Видно, що дірігент доложив доброго труду.

Декламацій було багато, а декламували самі роджені тут хлопці й дівчата. Були теж виступи дітей з народними танками. Промову про Листопадові події виголосив гром І. Найда. Він пригадав образ покійного Вітовського і геройські діла героїв Листопадових днів. Другу промову виголосив парох, взиваючи до згоди і допомоги боротьбі за визволення України. Гром. Тимчій говорив про звірства, яких допускаються большевики над нашими братами на Великій Україні. Гром. Патен теж взивав до згоди і єдности.

Потім молодь перевела збірку на інвалідів.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Присутний.

КЛІФТОН, Н. ДЖ.

Українські діти дбають про імя України.

В нашому містечку, в публичній американській школі ч. 10, відбувся концерт тих дітей, що покінчили восьму клясу. Між 130 дітьми було і невелике число українських дітей. Та з цього невеликого процента українських дітей у концертовій програмі Українці відограли важну ролю. Дух радувався, як на цім вечорі, дня 31 січня, в салі „Кліфтон гай скул" найбільші оплески дісталися Анастасії Сметані і Юлії Андрієвич за їх удалий танок „Козачок подільський", а Степанови Голутякови за гру на гармонії. Все це пішло на признання і добру славу України, тому тим дітям і їх родичам за те честь і дяка. Ми маємо гарні діти. Не нарікаймо, що вони асимілюються. Даймо їм українського духа, а вони за нас будуть говорити і добре імя України підносити та славити.

Спостерігач.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Й. ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ

подає до загального відома, що

В ЧЕТВЕР, 8-ГО ЛЮТОГО 1934

У ЛЬОКАЛИ КЛЮБУ,

46 ST. MARK'S PL., NEW YORK, N.Y.

відбудеться

ВІДЧИТ

Н. І. ДАНИЛЬЧЕНКА

на тему:

ДЕВАЛЮАЦІЯ ДОЛЯРА.

Початок в годині 8-мій ввечір.

Вступ вільний. Збірки не буде.

Добр. Данильченко виголосить свій виклад на запросини Укр. Нар. Републиканського Клюбу. Темат відчиту повинен зацікавити під цю пору увесь наш свідомий загал. Добр. Данильченко, як один з наших найкращих економістів, вияснить в приступних словах справу доляра на світовому ринку та надходячу зміну в цінах. Справа цікава і на часі. Тому прибудьмо громадно на відчить. 32

Укр. Нар. Републ. Клюб.

КОРИСТАЙТЕ З ЮВИЛЕЙНОЇ ОФЕРТИ „СВОБОДИ"

Щоби уможливити читання нашого органу ще ширшому кругови нашого громадянства, адміністрація „Свободи" проголошує з приводу Сорокліття Українського Народного Союза спеціяльну оферту для тих передплатників, які запренумерують „Свободу" в січні, лютім і березні 1934 року. Для тих передплатників буде знижена цілорічна передплата з 7 долярів на $5, а піврічна з $3.75 на $3.

ПРО СХІДНЮ ГАЛИЧИНУ

Богато наших читачів інтересується східньою Галичиною. На жаль, не усім судилася доля студіювати її географію.

Отож я подам цим читачам бодай маленький нарис про Східню Галичину.

Говорячи про Східню Галичину, будемо називати її просто Галичиною, бо це властне її давня й властива назва цього краю, а походить вона від міста Галич, що тому сімсот літ був столицею Галичини.

Короткий опис.

Галичина займає простір землі, відграничений зі сходу рікою Збручем, а з заходу Сяном і Вислокою, з полудня горами Карпатами, а з півночі границями Волині й Холмщини, то є горішнім стоком Бугу й Стиру.

Поверхня Галичини не однакова. Є тут гори, височини й низи.

На полудні тягнуться гори Карпати, а саме: Низький Бескид, Високий Бескид, Ґорґани та Чорногора. Низький і Високий Бескид доходять до висоти 1,405 метрів понад зеркалом моря, Ґорґани до 1,600 метрів, а Чорногора до 2,058 метрів.

Ріки Галичини пливуть переважно в сторону Чорного моря, на полудневий схід, а тільки деякі в сторону Балтійського моря.

Найбільша галицька ріка Дністер, довга 1,3000 кільометрів, випливає коло села Вовчого (пов. Турка) з Високім Бескиді, пливе до Нижева (пов. Товмач) як підгірська ріка, а там входить у яр Поділля. Колись він був глибший і їздили по ньому кораблі, тепер занедбаний. Наддністрові береги гарні й плодючі.

Дністер приймає такі притоки справа: Самбірська Бистриця, Стрий з Опором, Свіча, Лімниця, Солотвинська й Надвірянська Бистриця, з Манявкою та Вороною, Реут і Бик.

Зліва: Стривігор, Верешиця, Гнила Липа, Золота Липа, Стрипа, Серет, Збруч, Смотрич, Ушиця, Ладава, Мураха, Русова, Ягорлик і Кучурган.

Дністер впадає до Чорного моря, розлившись численними рукавами.

Прут довгий 760 кільометрів. Випливає на збочах Говерлі (шпиль Чорногори), творить у горах водопади, приймає численні потоки й ріки, між якими найкращий Черемош (260 км. довжиною). Перед вливом до Дунаю Прут такий широкий, що пливуть на нім кораблі. Впадає до Дунаю коло міста Галац (у Румунії).

Буг, що випливає з Гологорів і приймає Полтву (над якою стоїть Львів), є тільки в горішнім своїм руслі галицькою рікою. Впадає до Висли, а з нею до Балтийського моря. Туди впадають ще такі ріки з Галичини і з Карпат: Попрад, Вислока й Сян з Вислоком, а з Росточа і Підгіря: Вишня, Скло, Любачівка і Танва.

Майже всі ці ріки, а особливо Дністер, Прут і Черемош, часто виливають і нищать людський прибуток, бо не зрегульовані.

На Поділлю переважає урожайний чорнозем. Добра земля є й на Покуттю, гірша на Підгірю й у північно-західній частині Галичини. Всіх родів рослин у Галичині є понад 1,800. Увесь простір Галичини має 55,000 квадратових кільометрів.

Тут жиє понад 5 мільйонів людей. З того, як обчисляють наші вчені, тепер у Галичині буде коло три й пів міліона Українців, коло 1 міліон Поляків, коло 700,000 Жидів і 40,000 Німців.

В Галичині жиють українські племена: Лемки (здовж низького Бескиду); Бойки (здовж Високого Бескиду) та Гуцули (здовж чорногорських гір). Окрім того є ще Підгіряни й Подоляки. На півночі нарід має вже деякі прикмети волинських і холмських Українців.

Густота населення найбільша в повітах: Львів, Станиславів, Коломия, Перемишль, Тернопіль, Бібрка, Мостиська, Снятин, (по 80 мешканців на 1 км.квадр.). Найгірше заселені гірські повіти (по 40 мешканців на 1кв. квадр.). Найбільші міста Галичини: Львів (250 тисяч мешканців), Перемишль (50 тисяч), Коломия (42 тисячі), Тернопіль (32 тисячі), Станиславів (40 тисяч), Дрогобич (28 тисяч), Ярослав (22 тисячі), Самбір (20 тисяч), Борислав (18 тисяч), Тустановичі (14 тисяч), Золочів (12 тисяч), Броди (11 тисяч), Городок (11 тисяч), Снятин (11 тисяч), Сокаль (11 тисяч), Турка (10,500), Бережани (10,500).

Галичина це переважно сільсько-господарський край: майже все населення Галичини жиє з хліборобства. Лише сема частина жиє з інших жерел прибутку.

Між нашим народом лише десята частина не жиє з праці на ріллі. Орна земля займає половину всього простору Галичини; луки та пасовиська займають пяту частину простору, ліси трохи більше як четверту частину, а неужитки двацяту частину Галичини.

Майже половина землі в Галичині належить ще до великих власників, яких є коло 4,300. Заледви друга половина грунту є власністю дрібних господарів, яких у Галичині є понад 900 тисяч. З того числа заледви 4 тисячі господарів мають по 40 до 80 моргів поля, а лише коло 100 тисяч господарів мають по 10 до 40 моргів. Решта це дрібні господарі, з яких коло 270 тисяч не мають навіть по два морги поля.

Через брак землі селянство дуже зубожіло й жиє в нужді та не може розвинути свого господарства.

Стан домашньої худоби теж нужденний. Реквізиції й інші воєнні випадки, а також повоєнні злидні позбавили селян багато худоби, так, що аж у 1927. році Галичина мала стільки худоби, як у 1914 році. Зглядну на те, що число людей за той час сильно зросло, то тої худоби замало, а стан не поліпшився.

В 1927 р. було в Галичині 852 тисячі коний, 1 міліон 740 тисяч рогатої худоби, 1 міліон 135 тисяч 600 свиней, 243 тисячі овець. То значить, що на простір 200 моргів припадає в Галичині заледви 19 корів, — коли наприклад у Чехословаччині на той самий простір припадають 32 корови, а в Данії аж 62. (На Україні за Збручем стан не ліпший, як у Галичині).

Та селяни Галичини недоїдають і майже все мясо звірят і набіл та яйця збувають на продаж, щоб обігнати конечні видатки.

В роках 1925 до 1928 з Галичини вивезли купці 161,500 живих свиней на суму коло 24 міліони золотих і 5,290 тон битого мяса на суму 11 і пів міліона злотих. Яєць за ті чотири роки вивезли на суму 80 мільонів злотих; масла на суму 34 міліони зл., щітини, вовни і піря на суму 11 і пів міліонів злотих. Загалом з Гаилчини вивозять торговці усяких сільсько-господарських продуктів на суму 80 до 90 мільонів злотих річно.

Галичина багата в усякі копалини. В Бориславщині, Надвірщині й Ясельщині вертять нафту, якої йде з Галичини понад пів міліона тон річно, на суму 240 міліонів злотих.

У Дашаві добувають земний газ (455 міліонів кубічних метрів річно), в Бориславі й Старуні земний віск (10 тисяч сотнарів річно), в Дрогобичі, Ляцькім, Стебнику, Делятині, Болехові, Ланчині і Косові — добувають або виварюють кухонну сіль, в Калуші є потасова сіль. Багата Галичина й у мінеральні жерела в Щавниці, Висовій, Римановій й Івоничу, Буркуті, Криниці, Жеґестові, Черчу, Моршині, Трускавці, Любиню Великім, Немирові й у Шклі.

Ці жерела помагають на всякі хороби, але вони звичайно в чужих руках (крім Черча коло Рогатина, що має сірчані води, які помагають на внутрішні хороби).

Торговля в Галичині ще головно в чужих руках.

Промисл у Галичині взагалі слабий. В році 1926 було в Галичині 286 горалень, 2 цукроварні (в Ходорові й Городенці), 30 броварів. Крім того трохи гарбарень, кушнірень і миловарень. Досить розвинений деревний промисл (127 тартаків). Це все в чужих руках, — за виїмком кількох зародків фабрик, що є в наших руках: миловарня, „Центросоюз", фабрика пасти „Елеґант", фабрика цукорків „Нова Фортуна", фабрика муштарди „Міка", фабрика свічок Котецького у Львові, — килимарство в Косові („Гуцульщина" й „Гуцульське мистецтво"), фабрика паперців кооп. „Будучність" (в Тернополі). Найкраще розвивається „Маслосоюз", що опанував молочарське виробництво в Галичині. Крім того є ще в українських руках кілька менших приватних торговельно-промислових підприємств!

Історія Галичини.

Уже й нашим селянам історія Галичини трохи відома, бо, на щастя, беруться тепер більше до книжки й газети, як давніше, й довідуються з рідної історії, чиї ми діти.

В р. 1772, по розборі Польщі, Галичину заняла Австрія й зробила з неї й з Малопольщі один край, який назвала Галичиною. З того пішли назви: Західня і Східня Галичина.

За Австрії наш нарід у Галичині почав підноситися економічно (через скасування кріпацтва в р. 1782 і панщини в 1848 р.) тай культурно. В 1808 р. засновано Галицьку Митрополію. (Унія почала прийматися в Галичині від 1600 року, — до того часу всі ми були православні). Нашим людям позволили вчитися у всіх школах і університеті. Почала зростати інтеліґенція, а з тим поставали культурно-освітні установи (в 1864 театр, в 1868 — „Просвіта", в 1873, Наукове Тов. ім. Шевченка, в 1881 Рідна Школа, в 1883 „Зоря" в р. 1861 „Слово" в 1880 „Діло"). Згодом багато інших. Почали виходити українські книжки.

По знесенню панщини й наданню конституції почав наш нарід брати участь і в політичнім життю, через своїх послів до сойму й парляменту. Через свої партії почали ми виборювати собі деякі права, почали організуватися („Січи" і „Соколи") та мали вже велику частину університету. (У Львові викладали по українські 12 професорів).

Так заскочила нас світова війна, до якої ми вислали Січових Стрільців, що надіялися на боці Австрії здобути долю народа тут і за Збручем. По революції в Росії (весною 1917 р.) наші брати за Збручем стали скорше вільними, а Галичина проголосила себе окремою републикою 1 листопада 1918 р. Почалась українсько-польська війна, що скінчилася нашою поразкою по заледви 10-місячній незалежности.

Держави антанти (особливо Франція) 20. VIII. 1920 р. договором у Севрі під Парижем признали Галичину окремою державною територією, та вже 14 березня 1923 р. признали Польщі право на Галичину з тим, що Польща взяла на себе міжнародні зобовязання надати Галичині самоуправу, яку ухвалив і польський сойм у 1922 р. Цей закон не увійшов у життя, натомість поділено Галичину на три воєвідства: Станиславівське, Тернопільське й Львівське.

Нинішний стан Галичини знаємо. Отже не треба про це писати. Маймо тільки на памяти давні, кращі часи цеї країни.

Галичина, не зважаючи на невідрадні обставини, є таки осередком культурного і політичного національного руху всього українського народу.

М. Костів,
Елизабет.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 8. лютого, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо є багато справ до порішення. Довгуючі члени зволять вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Цього місяця будеться збирати по одному долярови для родини помершого члена. Отже проситься кождого члена заплатити, щоб довгу не перетягати з місяця на місяць. — В. Гурянський, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в пятницю, 9 лютого, в годині 7-мій вечір, в У. Н. Домі, 214 Фултон вул. Проситься членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження. Нові кандидати на членів Тов. і У. Н. Союза нехай зголосяться до урядників перед мітінгом. Родичі, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, нехай це зроблять на цім мітінгу. Члени, котрі хотять виміняти свої грамоти на новий рід обезпечення, зволять принести старі грамоти на мітінг. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Вітушинський, предс.; М. Генега, кас.; К. Пілат, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. І. Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 11 лютого, в годині 12.30 в полудне, в салі У. Н. Дому. На мітінгу будеться перечитувати і одобрювати товариський статут і є інші важні справи до полагодження, тому присутність кождого члена конечна. Довгуючі члени повинні по зможности вирівнювати свої залеглости. — Н. Задерецький, предс.; С. Запоточний, рек. секр.

УВАГА! УКРАЇНЦІ В JERSEY CITY Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

СІМ ХОРІВ! 300 СПІВАКІВ!

ЗЄДИНЕНІ УКРАЇНСЬКІ ХОРИ УЛАДЖУЮТЬ

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

МУЗИЧНИХ ТВОРІВ МИХАЙЛА ГАЙВОРОНСЬКОГО

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 11-ГО ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1934 РОКУ

В PUBLIC SCHOOL AUDITORIUM

COR. WASHINGTON AND SUSSEX STREETS, JERSEY CITY, N. J.

Початок в годині 3-тій пополудни.

Дохід призначений на повне видання музичних творів М. Гайворонського.

Вступ $1.00, 75 і 50 центів. Діти від 6—14 літ 25 центів.

Дірігент А. ҐЕЛА. — Акомпаніямент піяна панна Л. ГЛАДКА.

В сольо співах виступлять: панна Марія Ґела, пп. Павло Яцко, Михайло Фатюк і Гр. Шустикевич. Скрипкове сольо відіграє панна Любка Каськів.

Впов. Українське Громадянство! Запрошуємо щиро до наповнення Вами галі на згаданім концерті. Своєю присутністю багато поможете концертови, а ще більше виданню музичних творів М. Гайворонського. Покажім, що ми вміємо цінити своїх заслужених мужів ще за життя. Прийдім отже всі, щоб вислухати разом з Ним Його власні твори рідної української пісні. — **Комітет** 32,4

НОВИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ЧУДО СВ. НИКОЛАЯ, написав В. Левицький. Драматична картина на три дії, після апокрифів. Для старших. 12 осіб.	20 ц.
МАТИ, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцика. 11 осіб.	35 ц.
З ТАМТОГО СВІТА, комедія в трох діях. В. Мартиневича. 15 осіб	45 ц.
ЗМІЇКА, В. Ришкова, комедія на 4 дії. 9 осіб	50 ц.
МОТРЯ, пісценізація історичної повісти Б. Лепкого на 5 картин, осіб 21	35 ц.
КНЯГИНЯ КАПУЧІДЗЕ, фарс на 3 дії. А. Моллєр. 10 осіб	45 ц.
ВЕЧІР НА ХУТОРІ, або **Василь та Галя**. Пєса на 1 дію. 4 осіб	20 ц.
ШВЕЦЬ ЖЕРДКА, або **Барон на Літниську**. Комедія в 3-ох діях. 12 осіб	45 ц.
ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, 13 осіб	30 ц.
СОТНИКІВНА, пєса в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна" перероблена для сцени Олексою Скалозубом, 15 осіб	40 ц.
ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів гетьмана Мазепи, 8 осіб	35 ц.
ДАНИЛО ЧАРІВНИК(або **Вратоване Супружжа**, комедія на 4 дії зі співами, 5 осіб	25 ц.
ВОЄННА ЗАВЕРУХА, трагікомедія на 4 дії зі співами, 6 осіб	25 ц.
ДВА ДОМИКИ И ОДНА ФІРТКА, комедія в 1 дії, Л. Лотоцького, 8 осіб	15 ц.
МАРКО СПОТИКАЙЛО, комедія на 4 дії, написав П. Франко, 10 осіб	35 ц.
ЧОРТЕНЯ, комедія в 3 діях для аматорських гуртків, И. Ярославич. 6 жен. 5 муж. (Чортеня написане в цей спосіб, що можна його грати як хто хоче, в 1-ній або в 3-ох діях)	30 ц.
ВЕРТЕП, пєса на три дії, М. Підгірянка	25 ц.
ЛЮБОВНІ ПРИГОДИ, комедія на 2 дії, Ост. Цюка, 5 осіб	15 ц.
НОВІТНІ ЧОРТИ, комедія в чотирох діях, написав А. Данко. Осіб 16	35 ц.
СРУЛЬ НАТЯГАЙЛО, написав А. Данко, комедія в двох діях, 7 осіб	25 ц.

Замовлення слати до:

„SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

НОВІ КНИЖКИ.

РЯТУНКОВА АКЦІЯ ДЛЯ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ (Огляд діяльности комітетів Рятунку України до дня жалоби й протесту 29. X. 1933). Зладив Андрій Жук, Львів, 1933. Накладом Українського Громадянського Комітету Ратунку України у Львові. 70 сторін.

Василь Мудрий: ЛИХОЛІТТЯ УКРАЇНИ. Львів, 1933. Накладом Українського Громадського Комітету Рятунку України (Львів, вул. Підвaля ч. 7.). Ціна 1 зл. 130 сторін.

HUNGERSNOT! Authentische Dokumente ueber das Massensterben in der Sowjetunion. Zugunsten des interkonfessionellen und uebernationalen Hilfswerkes Seiner Eminenz des Kardinal-Erzbischofs von Wien herausgegeben im Selbstverlage Willy Jacoby, Wien, 1., Dominikanerbastei 22. — Buchdruckerei Karl Stolik, Wien, VIII., Albertgasse 19. **(Голод.** Автентичні документи про масове вимирання в Радянськім Союзі. По німецьки. 40 сторін. З мапою голодових округів).

Отсе є вязанка книжок, які появилися з приводу голоду на Україні під большевицькою окупацією. Всі вони мають передовсім те спільне, що кожда з них говорить про цей голод. Голод у всіх його проявах, видних зза границі, це головна тема кождої книжки.

Та кожда з них трактує справу трохи інакше. Книжка Василя Мудрого виходить з історичного погляду. Автор сягає в історію аж до захоплення большевиками українських територій. Він підкреслює заяви большевицьких лідерів про самовизнання народів, і йдучу з тими заявами в розріз практичну політику большевицького уряду.

Далі автор переходить історію України під большевицькою владою. Історія, яка дається проявляється гарними заявами, з одного боку, та противним діланням, з другого. Він переходить ріжні фази відношення Москви до Харкова та спеціяльно підкреслює національну політику Росії до України.

Він далі малює економічний висиск України Москвою і як на тлі висиску виріс голод.

У цій частині багато є відомого, але зібрання всіх цих відомостей у добре зорганізовану цілість має без сумніву свою вартість. До цеї частини додано гарний показчик джерел (майже виключно большевицькі джерела).

До книжки додано багато документів. Перша група документів це голоси чужинецької преси, засвідчують голод на Україні. Друга група це большевицькі признання, що такий голод існував. Це немовби відповідь на візови большевицьких агентів. Третя група це оповідання втікачів з краю голоду, четверта це листи жертв голоду.

Книжка Андрія Жука виходить немовби з заложення, що факти, подані Мудрим, уже відомі. Вона присвячена передовсім зясуванню акції Українців та їх приятелів по всьому світі для ратування голодуючого населення. Ця акція складається з видання відповідних відозв, з протестаційної акції та порушування справи перед Лігою Націй.

Книжка вартісна як памятник таких заходів у великому нещастю народу.

Німецька книжка це збірка документів, яка в дечому пригадує першу книжечку, а в іншому — другу. Починається апелем архиепископа Інніцера та о. Амeнде з Товариства Ліги Націй, подає докази голоду, німецькі й ненімецькі, а далі показує заходи для ратунку голодуючих.

Ці три книжечки нагадують подібну вязанку книжок, виданих Українцями і їх приятелями з нагоди сумної слави пацифікації галицької України Польщею. Як тамта вязанка, так і ця заслугує на масове поширення. Побажатиб, щоб практичне переведення нього поширення буде краще, як поширення книжок про пацифікацію.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN FOLK DRAMA GIVEN AT HOLY ASCENSION.

Songs Over 500 Years Old Used in Musical Background.

Four hundred Ukrainians and neighbors gathered last night in Ukrainian Holy Ascension Church Hall, 45-47 Hope Avenue, to witness a performance of a Ukrainian play. The drama was presented by the Ukrainian Singing and Dramatic Club "Lisenko," directed by the Rev. Stephen Musiychuk, pastor.

The drama, in five acts, is an old folk play with the incidental songs over 500 years old.

(The Herald-News, Passaic, N. J., January 29, 1934).

Оженився з любови.

— Чи ти чув, що купець Кущак збанкротував зовсім?

— То той самий, що віддав свою дочку за Колобрідку?

— Той самий.

— Уявляю собі, як здумітьеться Колобрідка, коли довідається, що оженився лише з любови.

ПІСНІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ;

(слова і мельодії Л. Лепкого)
НА МУЖЕСЬКИЙ ХОР
опрацював
Михайло Гайворонський.
пісні:

1) Маєва нічка
2) Кладочка
3) Бо війна — війною
4) Тьох—тьох.

Пісні ці видала накладня „**Червона Калина**" у Львові.

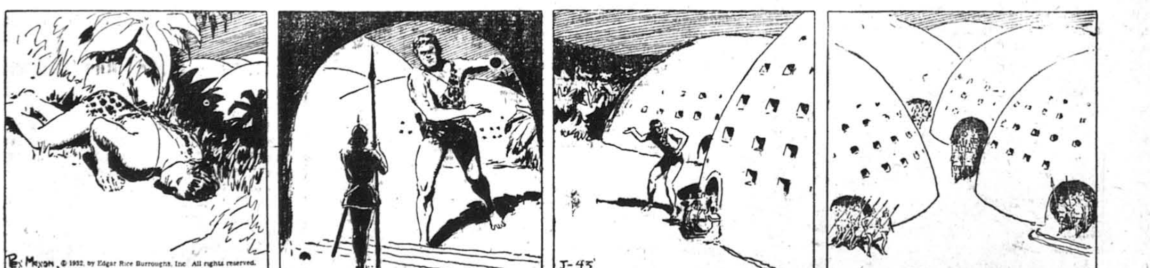
Ціна чотирох пісень 25 центів.

Головний склад на Америку в книгарні:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(43).

У Трoганадальмакусі, місті пігмеїв, Тарзан спав на траві під великим деревом, що росло коло міста. Одного разу, як він так спав, його вухо зловило нагло дивні потрясення землі. Здавалося, немовби з середини землі розходилися легкі потрясення. Хоча звук був далекий і легкий, то Тарзанови стало дивно, що такі звуки могли трапитися в ночі та що вони могли бути настільки сильні, щоби звернути його увагу.

"Розбудившися, він скоро догадався, що звук не походив зі середини землі. Це певно щось ділялося на поверхні землі. Звук наближався до нього досить скоро. Йому прийшла нагло думка, і він скоро зірвався на рівні ноги та побіг до палати короля Адендрогаґкиса, що стояла яких сто стіп від нього. Перед полудневим входом до палати його задержав стоячий на брамі сторож. „Подай королеви вістку", сказав йому Тарзан, „що Тарзан чує голос великого відділу їздців, які їдуть гальопом до цього міста та що Тарзан думає, що це вороги".

Скоро зявився один офіцир та кілька вояків. На вид Тарзана вони задержалися. „Що сталося?" — спитав офіцир. „Гість короля каже, що він чує їздців, які їдуть сюди", відповів вартовий. Тарзан показав, з якого боку їшли голоси. „Це Вельторисмакусійни!" — викликнув офіцир. Він видав скоро приказ остерегти людей у мешканню короля та розбудити самого короля. Потім він пішов у середину будівлі, а інші розбіглись по місті, щоби розбудити населення.

Їздці й піхотинці стали збиратися без замішання. Все поступало з військовою точністю; видно, що кождий був добре вишколений, відповідно до пляну оборони. Головний відділ кавалерії посунувся на захід, за ним пішла піхота. В місті лишилася головна сила резерви. Тарзан лишився в середині міста при королі, щоби могти з центрального пункту кермувати обороною.